

NA ZAKOŃCZENIE KLASY VI

W zakresie kształcenia literackiego i kulturowego (določone zmiany w klasie 6 pogrubione), uczeń:

- **identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, informacyjny, publicystyczny lub reklamowy,**
- określa główny temat utworu literackiego, dzieła sztuki, **artykułu prasowego,**
- wskazuje główną myśl tekstu,
- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio,
- odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych,
- **odróżnia informacje o faktach od opinii,**
- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst,
- przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia,
- wyraża sąd o postaciach i zdarzeniach,
- wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera,
- objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach,
- odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze,
- omawia elementy świata przedstawionego,
- opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń,
- wskazuje wątek główny oraz wątki poboczne,
- **charakteryzuje narratora, rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową,**
- wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy,
- rozpoznaje fikcję literacką, rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne,
- **rozpoznaje podstawowe gatunki literackie (baśń, legendę, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść),**
- **rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania,**
- omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu,
- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji, charakteryzuje podmiot liryczny,
- rozpoznaje w tekście środki stylistyczne (epitet, porównanie, przenośnię, **wyrazy dźwiękonaśladowcze**, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, **apostrofę, anaforę, pytanie retoryczne, powtórzenie**) i określa ich funkcje,
- rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie, i rozumie ich funkcję,

- dostrzega relacje między częściami wypowiedzi: wstępem, rozwinięciem i zakończeniem,
- dostrzega swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych oraz wskazuje ich cechy charakterystyczne,
- rozpoznaje komiks jako tekst kultury i wskazuje jego cechy charakterystyczne,
- wyodrębnia elementy spektaklu teatralnego oraz dzieła filmowego i telewizyjnego,
- jest świadomym odbiorcą tekstów kultury adresowanych do dzieci i młodzieży.
- rozumie istotę adaptacji utworu literackiego i potrafi porównać ją z oryginałem,
- odczytuje tekst poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, dramę, spektakl teatralny).

W zakresie kształcenia językowego (uczeń):

- rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba, akcent,
- wyróżnia samogłoski i spółgłoski,
- rozróżnia głoski dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, **ustne i nosowe,**
- **zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów,**
- rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy,
- rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, przysłówki, przymyki, spójniki, **wykrzykniki partykuły**, i określa ich funkcję,
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy, tryby i rodzaje,
- odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych,
- rozpoznaje bezosobowe formy czasownika,
- **rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej na czynną i odwrotnie,**
- odmienia rzeczowniki przez przypadki i liczby oraz rozpoznaje rodzaj rzeczownika,
- odmienia przymiotniki przez przypadki, liczby i rodzaje,
- stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa poprawnych form stopnia równego, wyższego i najwyższego w tworzonych wypowiedziach,
- wyróżnia typy liczebników i **zaimków,**
- rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego czasowników, rzeczowników, przymiotników, liczebników i **zaimków,**

- **oddziela temat fleksyjny od końcówki,**

- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennej,

- rozumie rolę nieodmiennych części mowy w wypowiedzeniach i poprawnie stosuje spójniki i przyimki,

- nazywa części zdania (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik)

i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach,

- **określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w wypowiedziach,**

- rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu,

- rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, rozumie ich funkcje,

- wie, czym się różni zdanie od równoważnika zdania, i rozumie funkcje tych wypowiedzeń,

- rozróżnia zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania pojedyncze i złożone,

- **rozpoznaje typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie,**

- **przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie,**

- poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne, pisze poprawnie pod względem

ortograficznym, stosując wiedzę o wymianie głosek, pisowni wielką i małą literą, pisowni nie z różnymi częściami mowy,

- **wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego,**

- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny,

- **identyfikuje tekst jako komunikat, rozróżnia typy komunikatów,**

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,

- **dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi,**

- **rozróżnia synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje w wypowiedziach,**

- rozpoznaje związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach, rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście,

- **zna i stosuje zasady spójności formalnej i semantycznej tekstu,**

- używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej,

- stosuje zasady etykiety językowej.

W zakresie tworzenia wypowiedzi (uczeń):

- uczestniczy w rozmowie na zadany temat,
- **rozdziela typy argumentów,**
- **wskazuje środki perswazji użyte w tekstach, rozumie ich funkcję,**
- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji,
- stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie, opis, list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, **charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym,**
- **tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź,**
- stosuje odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny,
- rozumie rolę akapitów w budowaniu wypowiedzi, zna zasady ich budowy i je stosuje,
- **dokonyuje selekcji informacji,**
- tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu,
- redaguje notatki,
- opowiada o przeczytanym tekście,
- rozdziela współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje,
- tworzy opowiadania związane z treścią utworu,
- **redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów,**
- wygłasza z pamięci tekst z odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym